

Slovenski Center ITI/ZDUS

Poslanica ob svetovnem dnevu gledališča 2013

27. marec, svetovni dan gledališča

Poslanica ob svetovnem dnevu gledališča

Nekoč je oblast svoj odpor do komedijantov reševala tako, da jih je izgnala iz države.

Današnji igralci in gledališke skupine pa zaradi krize pogosto zelo težko najdejo javni prostor ali gledališko dvorano in občinstvo. Vladajoči tako nimajo več težav z nadzorovanjem tistih, ki se izražajo z ironijo in sarkazmom, saj so igralci ostali brez prizorišč in brez gledalcev. Nasprotno pa so se morali oblastniki v času renesanse v Italiji zelo truditi, da bi nadzorovali komedijante, saj jim ni nikoli zmanjkalo občinstva.

Znano je, da se je veliki izgon igralcev *commedie dell'arte* zgodil v stoletju protireformacije, kar je privedlo do ukinitve vseh gledaliških prostorov zlasti v Rimu, kjer so jih obtoževali žalitve svetega mesta. Konec sedemnajstega stoletja je papež Inocenc XII. pod pritiskom zahtev najbolj nazadnjaškega dela meščanstva in visokih cerkvenih dostojanstvenikov ukazal porušiti gledališče Tordinona, v katerem naj bi po mnenju moralistov zabeležili največ obscenih prizorov.

V času protireformacije se je kardinal Carlo Borromeo v severni Italiji posvetil »odrešitvi milanskih otrok« in začrtal ostro ločnico med umetnostjo kot najvišjo obliko duhovne vzgoje ter gledališčem kot izrazom posvetnosti in ničevosti. V pismu sodelavcem, ki ga navajam po spominu, je zapisal približno takole: »V prizadevanju, da bi zatrli seme zla, smo se trudili poslati na grmado vsa besedila z nespodobnimi vsebinami, jih tako izruvat iz človeške zavesti in hkrati pregnati vse tiste, ki so besedila razširjali s pomočjo tiska.

Očitno pa se je hudič, medtem ko smo mi spali, dela loteval z novo pretkanostjo. Koliko globlje namreč seže v dušo to, kar vidijo oči, kot pa tisto, kar lahko preberemo v tovrstnih knjigah! Koliko bolj uničujoče lahko deluje na zavest odraščajočih fantov in deklet izrečena beseda, podprta s primernim glasom in gesto, kot pa mrtva tiskana beseda v knjigi. Nujno je torej iz naših mest izganjati gledališčnike, ravno tako kakor izganjamo nezaželene duše.«

Zato je edini izhod iz krize upanje, da se bo spet začel lov na nas in predvsem na mlade, ki bi se radi naučili dramske umetnosti: novo izgnanstvo gledališčnikov bi pod tako prisilo brez dvoma rodilo nepredstavljive prednosti za nove uprizoritve.

Dario Fo

Milano, 29. januar 2013

Prevedla: Irena Zubalič Žan